

NORGES HØYESTERETT

Den 11. juni 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01239-A, (sak nr. 2012/1895), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Katharina Rise)

mot

A (advokat Frode Sulland)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Webster**: Saken gjelder straffutmåling for voldtekt til seksuell omgang av en kvinne som var ute av stand til å motsette seg handlingen som følge av beruselse.
- (2) A ble 26. januar 2012 satt under tiltale ved Sunnmøre tingrett for overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav b. Grunnlaget var som følger:

"Natt til søndag 11. desember 2011 ca kl 01.00 i X i Y, førte han flere fingre inn i B sin vagina mens hun sov og/eller pga beruselse var ute av stand til å motsette seg handlingen."
- (3) Sunnmøre tingrett avsa dom 21. mars 2012 hvor A ble dømt til fengsel i to år. Han ble også dømt til å betale fornærmede B oppreisningserstatning med 100 000 kroner. A anket over straffutmålingen og begjærte også ny behandling av det sivile kravet. Umiddelbart før ankeforhandlingen trakk han begjæringen vedrørende det sivile kravet, og denne delen av tingrettens dom ble rettskraftig.
- (4) Frostating lagmannsrett avsa dom 2. oktober 2012. Lagmannsretten tok utgangspunkt i et straffenivå på to år og seks måneder, men reduserte straffen til ett år og seks måneder særlig på grunn av tilståelse. Dommen har slik domsslutning:

"I tingrettens dom, domsslutningens punkt 1, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder."

- (5) Påtalemyndigheten har anket til Høyesterett. Det anføres at straffen bør skjerpes.
- (6) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*
- (7) A og B har kjent hverandre fra barndommen. De gjenopptok kontakten sommeren 2010 og hadde da også sex et par ganger, uten at de var kjærester. Utover høsten 2010 og i 2011 avtok kontakten, og B ga beskjed om at hun ikke lenger ønsket et seksuelt forhold til A. De fortsatte å være venner. Sommeren 2011 fikk B en kjæreste. A var klar over det.
- (8) Lørdag 10. desember 2011 hadde A og B avtalt at de skulle på byen. De startet kvelden på As hybel hvor han blandet drinker, de så på TV, hørte på musikk og hadde det hyggelig. Til sammen drakk de en hel flaske Vikingfjord blandet med brus. A drakk i tillegg litt Baileys. B, som ikke var vant til å drikke alkohol, ble så beruset at byturen ble skrinlagt. Bs siste buss hjem var gått, og A tilbød henne å sove på sofaen.
- (9) A gikk deretter ut for å ta en røyk. Da han kom inn igjen, hadde B sovnet på sofaen med klærne på. Han befølte henne på rumpeballene, tok så av henne buksen og trusen og befølte henne igjen på rumpen. Deretter stakk han en til tre fingre inn i hennes vagina og beveget fingrene dels raskt og hardt og dels sakte. Det er noe uklart hvor lenge han holdt på med dette. I politiforklaringen forklarte A at han ikke trodde han hadde befølt B så lenge som 20–30 minutter, men han var ikke sikker. I tingretten forklarte han at befølingen maksimalt hadde pågått i ti minutter.
- (10) A avsluttet handlingen uten at B våknet. Han hadde tenkt over hva han holdt på med og skjønnte at det var feil, og at han ikke var en person som gjorde sånt. Han la seg deretter ved siden av B for å sove. Like etter våknet B og ble forskrekket over at hun ikke hadde på seg bukse og truse. Hun følte seg sår nedentil, både i skrittet og bak. Hun konfronterte A med dette. Han ble hissig og forklarte at hun hadde kledd av seg selv. Fornærmede forlot hybelen og ble hentet med bil av en venninne. Dagen etter oppsøkte hun overgrepsmottaket der hun ble undersøkt. Det ble tatt prøver, men det ble ikke funnet spor eller ytre eller indre skader. Fornærmede anmeldte forholdet og forklarte seg for politiet 16. desember 2011. Tiltalte forklarte seg 20. desember og tilsto da forholdet og erkjente straffeskyld.
- (11) For så vidt gjelder straffnivået for voldtekt til seksuell omgang ved bruk av fingre i vagina, viser jeg til Høyesteretts dom avsagt i dag i sak HR-2013-01238-A, og som har vært behandlet i sammenheng med foreliggende sak. Straffenivået er der som utgangspunkt satt til fengsel i tre år og tre måneder for denne typen overgrep. Spørsmålet her er om det er grunn til å fravike dette nivået ved voldtekt der fornærmede er ute av stand til å motsette seg handlingen.
- (12) I Prop. 97 L (2009–2010) side 20 er det uttalt at det ikke skal være noe skille i normalstraffenivået mellom tilfeller som faller inn under henholdsvis § 192 første ledd bokstav a, b, og c. Om tidligere og fremtidig praksis uttales det:

"Derimot kan det synes som om voldtekt til seksuell omgang etter § 192 første ledd bokstav b (tilfeller der fornærmede var ute av stand til å motsette seg handlingen) i noen grad straffes lavere enn voldtekter til seksuell omgang etter bokstav a. Departementet

understreker at det ikke skal være noe skille i normalstraffnivå etter bokstav a, b eller c."

- (13) Forsvareren har påpekt at lik straff for alle tilfeller som faller inn under § 192 første ledd medfører en forholdsmessig større økning av straffen for voldtekt overfor sovende fornærmede, enn der fornærmede er våken. Dette er riktig, men jeg kan ikke se at det gir grunnlag for å fravike det klare signalet i forarbeidene. Forarbeidsuttalelsen viser dessuten at departementet var klar over dette.
- (14) For voldtekt til samleie har da Høyesterett også fulgt opp forarbeidenes forutsetning om ikke å skille mellom voldtekt av våkne og sovende personer, jf. Rt. 2013 side 193 og Rt. 2013 side 198.
- (15) Forsvareren har vist til at det i Ot.prp. nr. 28 (1999–2000) side 33 er pekt på at voldtekt av person som er bevisstløs eller lignende "kan" være like straffverdig som voldtekt ellers – og at dette taler for at straffverdigheten av voldtekt av en sovende person må bero på en konkret vurdering, og at det dermed ikke automatisk kan sluttes noe fra normalstraffenivået for voldtekt av våken person. På bakgrunn av de senere forarbeidsuttalelsene om at normalstraffenivået skal være det samme for voldtekt av sovende og våkne personer, kan jeg ikke se at det lenger er rom for en slik betraktning.
- (16) Utgangspunktet for straffutmålingen for A må derfor være fengsel i omkring tre år og tre måneder.
- (17) Forsvareren har anført at det må gjøres fradrag i straffen fordi handlingen bærer preg av å være en impulshandling. Dette er jeg ikke enig i. A holdt på med den seksuelle omgangen i opptil ti minutter. Ved et såpass langvarig overgrep mister handlingen karakter av å være impulsiveget selv om det kan ha vært en impuls som fikk A til å starte voldtekten.
- (18) Derimot skal A ha et markert fradrag for tilståelse. Riktignok nektet han overfor B da hun våknet, men i første politiavhør erkjente han straffeskyld. Det var ingen DNA-spor eller andre funn som knyttet ham til handlingen. B selv visste ikke hva som hadde skjedd, slik at det uten tilståelsen ikke er gitt at A ville blitt dømt. Ved seksuallovbrudd har man også generelt vært noe mer raus med tilståelsesfradrag enn ellers, ettersom en tilståelse vanligvis innebærer en stor lettelse for fornærmede. Ser man på høyesterettspraksis, er det i slike saker gitt opp mot en tredjedel i fradrag, se for eksempel Rt. 2011 side 364 og Rt. 2011 side 1013.
- (19) Jeg mener det også må gjøres et visst fradrag på grunn av As unge alder på gjerningstidspunktet. Han var 18 ½ år gammel og beruset. Utgangspunktet er at man ikke kan unnskyldes seg ved å vise til nedsatt dømmekraft på grunn av beruselse. For voksne mennesker må dette gjelde fullt ut. Unge uerfarne mennesker som gjør sterkt klanderverdige straffbare handlinger i beruset tilstand, må i utgangspunktet vurderes på samme måte, men jeg mener straffverdigheten blir noe mindre når handlingen er begått av en person like over 18 år, enn der det er fullt ut voksne personer som står bak udåden.
- (20) Etter dette er jeg kommet til at straffen for A kan settes til fengsel i to år.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år.

- (22) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (23) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (24) Dommer **Bull:** Likeså.
- (25) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 2 – to – år.

Riktig utskrift bekreftes: